

2022

ŐSZ



## A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

### Az energiaválság, mint lehetőség

Az olcsó, pazarló energiafelhasználás korszaka lezárult, de próbáljunk erre a nehéz ségre pozitívan tekinteni, ugyanis ez végre elindíthat érdemi változást. Szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy a **jelenlegi életmódunk fenntarthatatlan**. Elemi érdekünk a klímaválság megfékezése, az üvegházhatást okozó gáz kibocsátások minimalizálása. Ennek ütemezésére látunk különböző forgatókönyveket a 2018-ban közzé adott IPCC (Éghajlatváltozási Kormányközi Testület) 1,5 fokos jelentésének grafikonján. Több széndioxidot kell majd elnyelnünk, mint amennyit kibocsátunk, annak érdekében, hogy az éghajlatváltozást, a klíma szélsőségesebbé válását, természeti rendszereink kritikus mértékű pusztulását valahogy túléljük. Minél korábban és határozottabban tesszük meg a szükséges lépéseket, annál élhetőbb jövőt tudunk magunknak és leszármazottainknak biztosítani

Az energiaárak elszabadulása elég erős motiváció, szokásaink átgondolására és háztartásunk energiafelhasználásának minimalizálására, ezáltal jelentős emisszió csökkentést eredményezve. Mérlegelni szükséges a felhasználandó építőanyagok és épületgépészeti berendezések kitermelése, gyártása, szállítása és beépítése során keletkező jelentős mértékű széndioxid kibocsátást is. Az aktív épületgépészet korszerűsítését kis hatásfokú tüneti kezelésnek érzem önmagában. (Egy rendszeresen karbantartott hűtő-fűtő klíma vagy levegő-víz hőszivattyú várható élettartama csupán 15 év körüli.) Ezzel szemben a passzív épületszerkezetek fejlesztésével a

probléma gyökerét oldhatjuk meg, további energiafelhasználás nélkül. **Megkerülhetetlen, tehát az épületek teljes körű, gondosan megtervezett, kellő vastagságú hőszigetelése.** (A nyílászárókat külső falsíkra vagy a hőszigetelés vonalába kell áthelyezni, a lábazatot a terepszintű csatlakozás alatt is hőszigetelni szükséges. A hőszigetelési buroknak folytonosnak kell lennie, nem szabad megfedkezni a tetőtér, a padlásfödém, az alulról hűlő födéme, és az erkélyek hőszigeteléséről sem.) Törekedni kell a felújítás során a lehető legnagyobb üzemeltetési energia megtakarítás elérésére. A csupán részleges megtakarításokat elérő kisebb léptékű felújítások hosszú távon ellehetetlenítik az üvegházhatású gázok kibocsátását csökkentő célkitűzéseket, belakotlják ugyanis a jövőbeni energiafelhasználás szükségességét. Történhet több ütemben a kivitelezés, de szükséges előtte egészben megtervezni a felújítást, ezáltal elkerülve az erőforrás pazarlást. Ne fogjunk bele ötletszerűen rész-korszerűsítésekbe! Egyre több természetes alapanyagú/alternatív hőszigetelő anyag közül választhatunk, melyek akár még szén is képesek megkötve tárolni és páraáteresztő képességük is nagyon kedvező. (pl: szalma, kender, gyapjú, nád, cellulóz, fagyapot jutaszövet vakolaterősítő háló).



Amennyiben aktív szolár berendezés beszerzését fontolgatja valaki, érdekes tény, hogy a melegvíz/fűtőközeg előállításra használatos napkollektor energetikai szempontból akár háromszor-négyszer hatékonyabb az elektromos áramot termelő napelemnél. Hazai időjárási viszonyok között az éves használati melegvízszükséglet 60%-át képes előállítani.

A napenergia hasznosításának vannak passzív lehetőségei is. A legegyszerűbb ilyen szerkezet az ablak, mely üvegházhatás elvén hőcsapdaként működik. Érdekes a folyamatot hőszigetelő redőny elhelyezésével szabályozni, mely leengedésével a téli éjjeli hőveszteséget és nyári nappali hőnyereséget tudjuk csökkenteni. Lehetőség van energiagyűjtő fal, naptér, télikert, stb. kialakítása is, gondosan ügyelve a nyári túlmelegedés elkerülésére. Erre a célra egyébként is érdemes nagyméretű lombhullató fákat ültetni.

Talán a közeljövőben lesz majd lehetőségünk kihívni a házunkhoz olyan szakembert, aki nagyságrendileg bearázott javaslatokat fogalmaz meg energiafogyasztásunk optimális szintre csökkentésére.

Kelle Virág

# 154 hektár új erdő Törökbálinton!?!

Ezt az örömteli hírt osztotta meg velem Elek Sándor polgármester úr néhány hete.

Hosszas egyeztetés, várakozás, tárgyalás, lobbizás eredményeként, az elkövetkező évtizedekben ennyivel növekedhet a törökbálinti erdők mérete. Miből tevődik össze ez a hatalmas szám?



**64 hektár** a kecskeméti Mercedes gyár építése miatt kivágott erdőpótlási, telepítési kötelezettsége okán. Ez a Kerekdomb környékére kerül, az Auchan áruháztól D-i irányba. Néhány jogi lépés hiányzik már csak az induláshoz, de kész a telepítési terv. Legfeljebb 1-2 évre lehet szükség a hiányzó jogi lánc-szemek helyre kerüléséig, és indulhat a munka.

A 64 hektáron belül 3 hektár úgynevezett újszülött csemetekert lesz, 15 ezer fácskával. A kormány tett ígéretet egy időszakban arra, hogy 10 csemetét elültet minden újszülött megérkezésekor. Ez a telepítés már idén elindul!

A következő három területben az a közös, hogy a Pilisi Parkerdő most kapta a kezelést az államtól. Ez a lépés biztosíték arra, hogy ezeket a területeket nem lehet parcellázni, beépíteni. Ez azt jelenti, hogy középtávon, 10-20 éven belül ezeken a területeken erdő lesz majd, de ez hosszú folyamat.

**45 hektár** a Hosszú rét, patakkal párhuzamos szakaszán kerül majd telepítésre, az Auchantól Ny-ra. **35 hektár** még nyugatabbra, a Rácz zug felé, Biatorbágy irányába. **10 hektár** pedig a Levendulás területe, amit a Fácán utca és az erdő ölelnek körül. Ez a három vagyonkezelésbe átadott terület.

Szívet melengető jó hír ez, a környezet iránt érzékeny törökbálintiaknak! Hihetetlenül nagy területről beszélünk, ez közel megduplázza az eddigi erdőink méretét! Azt kívánom, hogy legyen hozzá elég pénz is, hiszen az erdőtelepítés drága mulatság: 5-6 millió Ft hektáronként, ha cseres-tölgyesekben gondolkozunk, ami a mi viszonyainknak leginkább megfelelő erdőtípus. Reménykedjünk abban, hogy az erdészeti sajtó

forrásaiból, állami és önkormányzati pénzeszközökből évről-évre haladva, fokozatosan étellel telnek meg az ezen területeken cseperedő erdők.

Azt a 10-20 évet pedig akár fél lábon is ...

Fernengel András

## SUMP – valami készül Törökbálinton

Az elmúlt egy évben többször találkozhattunk Törökbálinton a SUMP betűszóval, de mi is ez!? A SUMP a Fenntartható Városi Mobilitási Terv (Sustainable Urban Mobility Plan) rövidítése. Ez egy olyan tervtípus, amelyet valahol a közlekedésfejlesztés és a várostervezés között kell elképzelni.

Legfontosabb célkitűzései eltérnek a hagyományos közlekedésfejlesztési tervek céljaitól: nem egyszerűen jól működő közlekedést, elegendő közúti, vasúti stb. kapacitás biztosítását célozza, hanem egy olyan komplex rendszer kialakítását, amely működésének nem feltétele a folyamatos növekedés és erőforrásbevonás, azaz egy fenntarthatóan jól működő közlekedési rendszer alapjait fekteti le a városban és a város környéki kapcsolatokban. A fenntarthatóság e tervekben egyaránt vonatkozik



a környezeti, a társadalmi és a gazdasági fenntarthatóságra.

A SUMP fontos jellemzője az emberközpontúság, az érintettek bevonása, amely egyik kézzelfogható megjelenési formája a részvételi tervezés: a helyiek és más érintettek tájékoztatása és bevonása a tervezési folyamat minden szakaszába, a helyzetfeltárástól a megoldási javaslatok kidolgozásáig, elősegítve a SUMP-ból következő intézkedések társadalmi elfogadását és a megvalósítás közösségi támogatását. A SUMP hosszú időre meghatározza a város közlekedésének fejlődését, érdemes tehát alaposan végiggondolni az igényeket és a rájuk adható válaszokat.

A SUMP a városra, mint komplex egészre tekint, amelyek problémáit nem egy-egy útépítéssel vagy egyszerű infrastruktúra-fejlesztéssel, hanem egymásra épülő, egy-

mással összefüggő intézkedések sorával lehet kezelni. A terv kidolgozása hosszabb időt vesz igénybe, a széleskörű adatgyűjtést (közlekedési, városszerkezeti, statisztikai, gazdasági adatok, felmerült fejlesztési ötletek, problémák stb.) követően történik meg a jövőkép és a részletesen meghatározott célok megfogalmazása – ebben a témában szeptember 16-án tartott a tervező lakossági műhelymunkát a Munkácsy Mihály Művelődési Házban.

A célok megfogalmazását követően határozzák meg azokat az eszközöket, amelyek a célok elérése érdekében a város lehetőségére állnak, illetve az itt élők számára elfogadhatók és reálisak. Az eszközrendszerben az infrastrukturális beruházások mellett természetesen helyet kapnak az okos, költséghatékony megoldások, a szervezési és menedzselési feladatok, a kommunikáció, illetve ezek nem csak a közlekedés területét, hanem a városfejlesztés, a gazdaságfejlesztés, a térségi kapcsolatok, illetve a különféle beruházások területét is érintik.

A törökbálinti SUMP kidolgozása során a tervező KTI Közlekedéstudományi Intézet Nonprofit Kft. már eddig is több alkalommal igyekezett bevonni a helyi lakosokat a terv egyes részeinek kidolgozásába, és ez a következő hónapokban is így lesz. Hamarosan elkészül az eszközrendszer kidolgozásával is, és ezt követően várható, hogy az eddig elkészült összes munkarész véleményezhető lesz.

A további lépések során intézkedési csomagok (milyen konkrét lépéseket kell tenni?) és az ezekből következő projektek meghatározása lesz a feladat. Végül a közösség és a képviselő testület elfogadását követően már „csak” el kell indulni a közösen felvázolt jövőkép felé, és lépésről-lépésre megvalósítani a SUMP-ban megfogalmazottakat.

Barna Zsolt

## Lépések a hulladékmentes élet felé

Néhány éve találkoztam először a zero waste koncepcióval. Ez arról szól, hogy a környezetvédelem jegyében valaki eltökéli magát, hogy nem termel szemetet a legkisebb mértékben sem.

Nagyszerűnek és motiválónak gondolom ezt az életmódot és minden elismerésem a követőinek. 🙌

Persze nem megy ez az egyik napról a másikra. Elég, ha annyit megteszünk, amennyit jólesően, szívesen módosítunk a gyakorlatunkon és minden nap törekszünk a környezettudatosabb életre. Eleinte elég kis lépésekben haladni, és gondosan kialakítani egy általunk fenntartható rutint.

Egy egyszerű módja annak, hogy kevesebb szemetet termeljünk, ha kevesebbet fogyasztunk. Vásárlás előtt gondoljuk át, hogy mire is van szükségünk valójában és csak azokat a dolgokat vegyük meg, ami tényleg nélkülözhetetlen számunkra. Írjunk bevásárló listát és ragaszkodjunk hozzá! Így könnyen elkerülhetjük az impulzív, hirtelen döntésből fakadó vásárlást és a későbbi mérgelődést a felesleges termékek miatt. Valamint a helyet sem foglalják otthonunkban.

Törekedjünk arra, hogy minél kevesebb élelmiszert kelljen eldobni a lejárt szavatossága miatt. Időnként nézzük át a hűtőszekrényünket, mi az, aminek rövid határidőn belül el kell fogynia és rakjuk ezeket a felső polcokra, látható helyre, hogy biztosan eszünkbe jusson elfogyasztani.

Válasszunk papírcsomagolású termékeket a műanyagba csomagolt társaik helyett, de ennél is jobb döntés, ha magunk viszünk használt csomagolóanyagot vagy csomagolásmentes árukat veszünk.

Gondoljuk át, hogy van-e olyan termék, ami a közeli termelőktől beszerezhető. Ha a helyi kínálatból választunk, akkor nincs szükség az árukat tizesével dobozba rakni, majd az egységcsomagokat raklapra tenni és fóliával sokszor körbetekerni, hogy szállításkor ne boruljanak fel és ne érje őket víz, pára, por.

Felesleges, de használható tárgyainkat ajándékozzuk el! Lehet, hogy valakinek pont egy ilyen termékre van szüksége. (Facebook csoportok: Zero waste Törökbálint, Törökbálint minden ingyen)



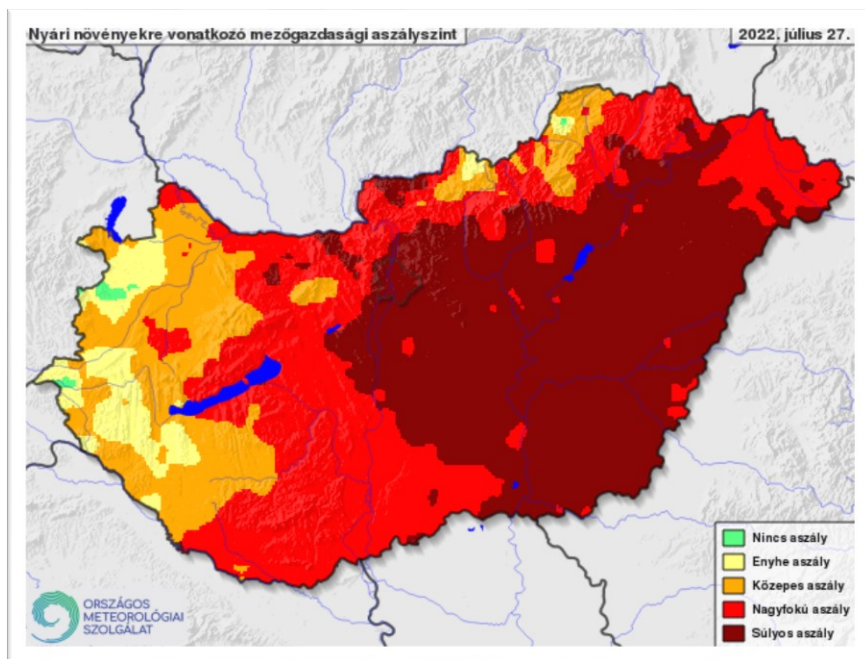
Kerüljük el az egyszer használandó termékek vásárlását. Lehet, hogy családunktól, barátainktól kölcsön kérhetünk vagy bérelhetünk is ilyen eszközt. Esetleg körül nézhetünk, hogy használtan beszerezhető-e a termék.

Törekedjünk arra, hogy olyan termékeket vásároljunk, amik javíthatók és meghibásodás esetén nem kell a szeméttbe dobni, hanem elég a szervizbe elvinni.

Mivel minden lehetséges csatornán a több és még több fogyasztásra buzdítanak minket a reklámok, így nehéz ellenállni nekik, de a túlzott fogyasztás nem csak a Földnek és a környezetünknek rossz, a pénztárcánknak is. Rengeteget nyerhetünk, ha vásárlás előtt megkérdezzük magunktól hogy "Tényleg kell ez nekem?"

Lantos Eszter

## Talajjavítás és vízgazdálkodás – az aszály ürügyén



"Tudtad, hogy a világ legnagyobb víztárolója a talaj? Persze csak akkor, ha megfelelő állapotban van. Ha jól kezelik, és nem zsarolják ki. Olvasd el Jáger János barátom írását. Kiváló szakember, az élete a talajjavítás. Mindenre ott a megoldás a talpunk alatt!

### **Ahogy Dr. Stefanovits Pál mondta: "A talajon nem csak állsz, hanem élsz is"**

Jáger János gondolatai tehát:

"Jó magyar szokás szerint aszály ügyben is eljutottunk a falig, a bajra használható és jövőt biztosító megoldás nincs. A gondolat-kísérletet az utólagos katasztrófavédelmi gondolkodás helyett a felkészülésre kellene koncentrálni. Jó sok lehetőséget kihasználatlanul hagyunk.

Szakmai körökben köztudott, hogy Magyarország legnagyobb víztározója a talaj. A csapadékhiány esetén azonban a gyökerek számára könnyen felvehető víz egyre mélyebben található, végül elérhetetlen lesz. A talajvízből páráként felszálló vízutánpótlást a talajvizek lesüllyedésével el lehet felejteni.

Fohászként az ég felé fordulunk, de sokkal jobban tennénk, ha letérdelve a földet kérdeznénk meg, tud-e rajtunk segíteni. A földben ott van az igazi orvosság.

A segítség a tulajdonosoktól jöhet. Azoktól a magántulajdonosoktól, akik ma birtokolják az ország termőföldjeit. Fontos tudni, mielőtt folytatnám, hogy az országban kb. 2,2 millió hektárt nem a tulajdonosok művelnek, hanem területeiket bérbe adják. A tulajdonosoknak legfőbb igénye, hogy decemberben adómentesen megkapják a kialakított haszonbérleti díjat. A bérlő dönti el, hogy áldoz-e talajra vagy a legnagyobb haszon reményében csupán használja azt.

Hazánk talajai üledékeken képződtek ezért nagyon változatosak. Ez egyébként az értékük is. Nem lehet mindenhol mindent megtermelni.

A talajok vízgazdálkodása szintén nagyon változatos, sokszor a táblán belül is vannak nagy eltérések. A talajban teljes vízhiány ritkán alakul egy évben, annak előzménye van. A növény a gyökérszónából a folyamatosan megújuló gyökérszőrökkel veszi fel vizet, és egyre mélyebb rétegekbe hatol le, aztán megáll. Talajvizeink, már régen olyan mélyre szálltak, hogy onnan segítség nem várható, marad az égi áldás.

A záporok nagy része ma a felszínről hasznosítatlanul lefolyik, mert a talajokba a hirtelen jött eső nem tud beszívároggni. Ebben a talajművelés is hibás. A talajban a



vízgazdálkodási folyamatok egyre szűkebb felszínközeli rétegekben zajlottak, és a legjobb talajaink is aszály-érzékennyé váltak.

A víztakarékos gondolkodás a hosszú távú megoldás, de ehhez talajfeltárásokat kell elvégezni, hogy a diagnózis a talaj aktuális vízkészletéről pontos legyen. A talaj vízháztartási mérlegével megtervezhető az a növényi kultúra, amely biztonsággal megtermelhető az adott területen, mert a legnagyobb kár az, ha nincs termés. A talajszaroló növények erőtetése felgyorsítja a folyamatot, a talaj mély rétegeiben is a gyors kiszáradásához vezethet.

Van még egy súlyos akadálya az újragondolásnak, ez pedig a talajjavítás hiánya. Tessedik Sámuel életművét és sok éves hazai gyakorlatot „a szakértők” tanácsára félretettük, mert az „unió nem támogatja”. Ez a tévút 2,2-2,5 millió hektár lesavanyodott talajtól vonta meg azt a lehetőséget, hogy a kalciumpótlással a termőképességük helyreálljon. Nyilván ez alaposan kihatott a talajok vízgazdálkodási tulajdonságaira is.

Az öntözés a szántóföldi gazdálkodás csúcса, de a száraz gazdálkodás gondjait nem ez a technológia fogja megoldani. Az öntözés bővítéséhez csak az átvezetésekben lehet a jövőben gondolkodni, mivel a felszíni vízkészletek elfogytak, csak a nagyobb folyók mellett érhetők el.

A hazai talajoknál megkereshetők és megtalálhatók azok a gazdálkodási megoldások, amelyek a talaj természetes termőképességének tudásalapú visszaállításával megalapozhatók lesznek."

## A hulladékszállítás problémái és megoldásuk



A szeptemberi VFKB ülésen (Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság) napirendre került a Vertikál beszámolója a törökbálinti hulladékszállításról.

Az írásos beszámolót, sok beszédes számadattal, a város honlapján elolvashatják. A Vertikál jelenlévő szakembereinek kérdéseket tettek fel a bizottság tagjai. Az elmúlt években sok problémát jeleztek a török-

bálintiak Schliesshahn Henrikné aljegyzőnek, aki ezeket rendre továbbította a törökbálinti ügyekkel foglalkozó Vertikál-alkalmazottnak. A kérdésekből a következő kép rajzolódott ki:

Az előző alvállalkozó a Zöld Bicske Kft. volt, aki Törökbálint hulladékgyűjtését végezte. Velük sok probléma adódott, ezért velük szerződést bontott a Vertikál. Július elsejétől másik cég a Lé-Ma Sped Kft. látja el a feladatot. Az új alvállalkozó nagy odafigyeléssel, rengeteg személyes kontroll jelenléttel kezdte tevékenységét, amíg munkatársai megismerték az új terepet, amíg kiderültek a helyszínből eredő problémák, amiket rendre igyekeztek megoldani. Aljegyző asszony megerősítette, hogy július eleje óta szinte nincs reklamáció. Ha valami probléma adódik, azt vagy aznap, néhány órán belül vagy legkésőbb a következő napon megoldják.

A nagyon szűk utcácskák problémát jelentenek. Az úrszelvénybe belógó ágak vagy törnek vagy a tükrök törnek még a kis tömegű, keskeny szemétyűjtő járművekről is. De igyekeznek minden problémát megoldani.

A két hulladékfajta összeöntésének lehetetlenné tételét azzal fogják megoldani, hogy januártól más napon kell majd kitennünk a vegyes és a szelektíven kezelhető hulladékot. Így ez a korábban sokszor kifogásolt hiba kiküszöbölhetővé válik.

Ha mégis probléma adódna, a főlöleges köztes telefonokat elkerülhetjük azzal, hogy nem a polgármesteri hivatalt, hanem közvetlenül a Vertikált értesítjük a gondról. A törökbálinti ügyekkel foglalkozó munkatársuk Elek-Murányi Viktória, 06 22 576-070 vagy 06 30 688-1181 vagy [ugyfelszolgalat.vezeto@vertikalzrt.hu](mailto:ugyfelszolgalat.vezeto@vertikalzrt.hu). Nagyon kedves, segítőkész hölgy, forduljanak hozzá bizalommal! Reméljük, hogy nem lesz erre szükség.

Fernengel András

## Komposztálás a gyakorlatban

Még 2016 tavaszán szerveztünk egy komposztálási bemutatót az érdeklődő Törökbálintiaknak. A jó hangulatú eseményen kibontottunk egy működő komposztládát, kitöltöttünk egy komposzt-kérdőívet, és kötetlenül beszélgettünk a komposztálásról. Az esemény végén a résztvevők között egy méretes komposztládát is kisorsoltunk abban a reményben, hogy azt használatba is fogják majd venni.

Most, így 6 évvel később felkerestük a szerencsés nyertest és arra kértük, hogy ossza meg velünk/Önökkel az elmúlt hat év tapasztalatait. Íme:

„Az évekkel ezelőtt nyert komposztláda két részből álló és kb. 800 literes. Az első időben összeszerelve használtuk, de soha nem akart megtelni, miután akkor csak ketten voltunk, igaz ma is csak hárman vagyunk és kb. 250 m<sup>2</sup> a zöld terület. Ma már szétszedve áll a kert egy árnyékos részén. Az egyik felében a már bomló, érlelődő komposzt áll, a másikban pedig a friss. Idén az érlelődő tetejére próbaként patison és gömb cukkini került, szépen fejlődtek, jó pár termést adtak, úgy működik, mint egy magaságyás.

Az első időben inkább csak a levágott fű, a konyhából kikerülő zöldség, a gyümölcs hulladék került bele, illetve ősszel ide került a lehullott levél, tavasszal a támfalról lekerült bodza ágak, fáról levágott apró gallyak. Az elején nálunk is előfordult, hogy a sok levágott fű, amit egyszerre tettük a ládába, rohadni kezdett és nem lebomlani. A rádobott gyümölcs esetén megjelentek a muslicák is. Aztán egy kicsit az interneten utána olvastam, hogy nem csak zöld, de barna hulladék is szükséges ahhoz, hogy termőföld szerű komposztunk legyen. Így ma már vegyesen teszünk bele mindent. Pl. szétterítem a friss fűvet, a napon kicsit kiszáritom, utána megy a komposztba. Így nem annyira vizes. Az is jó, ha keverem használt virágfölddel, tépett papírra.



Nálunk az alábbi anyagok kerülnek a ládába, ezeket bátran gyűjthetjük:

**ZÖLD HULLADÉK:** Gyümölcs, zöldség maradványok, szárazlevelek (ma már ezt sem az összeszedett zsákból öntöm a komposztra, mert akkor összeáll, hanem a fűnyíró szedi össze, közben aprítja és a fűvel keveredik) növénymaradványok (letermett növények szárai, gyomok a kertből – persze odafigyelve, hogy azért ne felmagzott legyen -, s ezeket is kicsit a napon kiszáritom). Nagyon jó még a kávé zacc, apróra tört tojáshéj (rossz kávédarálón le szoktam darálni és a fűre valamint a

kertbe is szét szoktam szórni). Még a tealevelek is ide kerülnek, csak kiszedjük a filterből.

**BARNA HULLADÉK:** fontos, hogy aprítsuk, tépkedjük össze őket pl. újság (nem színes!), barna kartondoboz (persze, ami piszkos, földes és nem lehet szelektívbe rakni), fanyesedék (2-3 cm-re) összevágva stb.

A már régi, használt virágföld is visszakerül a komposztálóba. Rá szoktam szórni pl. ha sok a gyümölcs maradvány, vagy ha sok a fűnyesedék és nincs idő kicsit kiszárítani. Így a muslicák nem tudnak elszaporodni. Igyekszünk a fenti anyagokat megfelelő arányban keverni. Az internet azt is javasolta, hogy 25% barna és 75% zöld hulladék kerüljön a komposztba. Ez kb. nálunk is így van, a zöld mindig több.

Vannak, amit mások és magam sem javaslok a komposztba tenni, mert ezek oda vonzzák a kártevőket, ráadásul bűdössé és használhatatlanná tehetik a komposztunkat pl. ételmaradék (hús, csont, zsír, olaj, tejtermék), gombás, beteg növények, gyümölcsök (pl. monília), kutya, macska ürülék, (de csirke, nyúltrágya igen, ha van, miután ők növényevők) és a már említett színes újság, kezelt faforgács, fűrészpor. Délgyümölcs héja (pl. narancs) sem kerül nálunk a komposztba, mivel ezeket agyon vegyszerezik, kivéve, ha bio, vagy jól megmostuk és felaprítottuk.

Tapasztaltam, hogy időnként meg kell locsolni, ha nagyon száraz. Mivel teteje nincs, így esős időben letakarjuk. Fontos a szellőztetés. Általában vasvillával kicsit átmozgatjuk, vagy a ládát szétszedve újra rakjuk. Ezt párszor, kb. 6 hetente kell megcsinálni, így ez összesen úgy nyolc alkalom egy év alatt. Fontos tehát, hogy ne legyen tömör, levegőzön. A már kész a komposztot át szoktam szitálni egy kisebb műanyag, lyukacsos gyümölcsláda segítségével, a fennmaradt hulladék a gilisztákkal, pajorokkal együtt pedig megy vissza a komposztba. Az első bontás után az összerakott nagy ládából 6 nagy zsák komposztom lett, igaz vagy 3-4 év kellett hozzá. Ma ez már kevesebb, mert évente bontunk. Felhasználáskor én egy kis marhatrágyával keverve virágládákba, cserepekbe teszem, illetve szórtunk a fűre is felülvetés, vetés után, a gyümölcsbokrok alá, illetve a palánták ültető gödrébe is szoktunk tenni egy keveset. Mindenkinek ajánlom! Alig van vele munka, s ha odafigyelünk, értékes termőföldhöz jutunk. Miután szelektíven gyűjtünk és komposztálunk, sokszor csak egy kis zacskó szemét kerül a vegyes kukánkba.”

A fentieket olvasva már biztos, hogy jó helyre került az a komposztláda!

# Hosszú-forró nyár, komoly aszálykárok és a települési vízellátás biztonsága



A beköszöntő őszi esős időszak idején, és különös tekintettel a közelgő tél kapcsán felmerülő bizonytalanságokra, egyre inkább megszépülnek a nyári melegebb napok folyamán átélt kellemetlenségek és nehézségek, amelyekkel kapcsolatos tapasztalatok összegezése közérdekű feladat.

A fentiek szellemében nagyon érdekes az Országos Vízügyi Főigazgatóság elemzése, amely szerint a nyári tartós szárazság és csapadék hiány következtében országosan komoly aszályhelyzet alakult ki, viszont a károk ellenére nem okozott országos katasztrófát és nem jelentett olyan rekord értékeket, mint amelyeket 1952-ben mértek.

Az említett megállapítást látszanak alátámasztani azok, a már csak szájhagyományként élő, hasonló helyzetből fakadó jelenségek, hogy a kiegyezés időszakában a fehérvári huszárok a kiszáradt Velencei-tó medrében gyakorlatoztak, és az ebben az időben hasonló sorsú Fertő-tó száraz medrében település maradványokat találtak.

Azt sem szabad elfeledni, hogy 1993-ban a Velencei tónál szivattyús vízpótlásra volt szükség, és hogy azt követően átlagosan 10 évente fordultak elő tartós kiszáradások úgy az előbbi tó, mint a Balaton esetén, mely vonatkozásban a legvadabb vízpótlási megoldások fogalmazódtak meg.

Az idei év folyamán rekord közeli és rekord kiszáradás volt a Dunán és Tiszán, amelynek következtében gondok voltak a paksi atomerőmű hűtésével, az öntözővíz szolgáltatással a Tisza völgyben és Szolnok vízellátásával, viszont a lakosságot érintő vízgondok, nagyobb területeken, ennek ellenére sem merültek fel.

A tartós csapadékhiány természetesen érintette lakóhelyünket, Törökbálintot is, bár a mezőgazdasági tevékenység visszaszorulása miatt, nem tragikus mértékben.

A szokottnál kevesebb csapadék a kertek, parkok és közterületek esetén, vagy kiszáradási jelenségeket okoztak vagy fokozott öntözést igényeltek, annak minden vonzatával.

Szembetűnő és példátlan jelenség volt, hogy a Hosszúréti patak a mellékág teljes hosszában kiszáradt, a talajvíz jelentős süllyedését vonva maga után, ezzel kisebb problémákat okozva az érintett terület még működő kútjaiban és a Belső-tó építési munkáinál.

A fokozott locsolási igények miatt, különösen csúcsidőben, a településen megnövekedett a vízfogyasztás, próbára téve a kapacitásokat is, és a bonyolult rendszert üzemeltető ÉTV. Kft. munkatársainak szakértelmét és hozzáállását is.

A tartós szárazabb időszakokban mindig és mindenhol felmerül az ivóvízellátás biztonságának kérdése, különösen olyan összetett rendszerek esetén, amilyen Törökbálinton is biztosítja a lakossági és az egyéb célú vízellátást.

Településünkön, a részben önkormányzatunk tulajdonában lévő Érd és Térsége Vízmű Kft. az üzemeltető, akinek vízszolgáltatása két vízbázisra támaszkodik, nevezetesen a főváros által Csepelen üzemeltetett dunai vízbázisra (70%) és a Diósdon valamint Érden működő saját kutakra (30%), amelyek betáplálásával az alacsony vízállások ellenére sem volt probléma.

Törökbálinti vízellátása (4 000 m<sup>3</sup>/nap) teljes egészében a csepeli felszín alatti vízbázisról biztosított.

Az örvendetes tény, hogy a már említett nehézségek ellenére, a 2022 évi nyári csúcsidőszakban is sikerült településünk minden részén a felhasználókat kiszolgálni, korlátozásokra nem volt szükség. Mindezekhez szükség volt az ÉTV Kft. elismerésre méltó szakmai hozzáállására és mindenekelőtt az érdi telepen kialakított kiegyenlítő tározókra.

A magunk mögött hagyott nyári üzemeltetési időszak igazolta, hogy a vízbázisok és az elosztórendszer képes a jelenlegi teljes napi vízszükségletek biztosítására, de a fogyasztások időbeni eloszlása miatt (locsolás), az órai csúcsok kielégítéséhez szükséges volna további tartalékképző tároló kapacitások kialakítására.

A törökbálinti vízi közmű helyzet-elemzések, a jelen mellett, foglalkozni kell a város fejlődéséből fakadó többletigények várható mértékével és azok kielégítésnek lehetőségeivel.

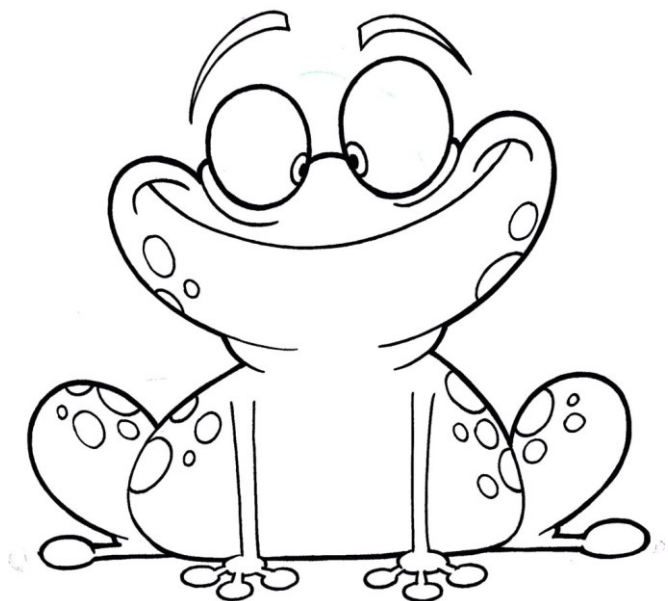
A napjainkban is tapasztalható és egyre fokozódó betelepülési és fejlesztési törekvések egyértelmű vonzata az ivó és szennyvíz szolgáltatási igények növekedése, amelyek a jelenlegi rendszerekkel nem elégíthetők ki, annál is inkább, mivel a már említett kapacitás zöme lekötött, a szabad kapacitás mértéke mindössze  $50 \text{ m}^3/\text{nap}$ , ami a közeljövőben jelentkező tömeges lakossági és ipari jellegű ellátási igények kielégítésére közel sem elegendő.

Az elmondottak alapján egyértelmű, hogy a szakszerű üzemeltetés ellenére, a jelenlegi törökbálinti vízi közmű helyzet, komoly és átgondolt fejlesztési beavatkozások nélkül, a város további növekedési igényeinek nem lesz képes megfelelni, és annak akadálya lehet.

Megítélésem szerint a szakszerű megoldás komoly térségi összefogás és komoly állami támogatás nélkül önerőből nem oldható meg. A probléma megoldása érdekében Törökbálint Város Önkormányzata az első kezdeményező lépéseket elindította.

Hajós Béla  
nyugalmazott vízügyi államtitkár

## **A legkisebbeknek egy kis színező!**



# Ízelítő egyesületünk elkövetkező programjaiból

- **26. Kerekdomb Futás:** október 16.
- **Őszi erdőtakarítás:** október 22.
- **Kék túra kirándulások:** folyamatosan meghirdetve
- **Kerékpáros túrák:** a honlapon meghirdetve
- **Faültetések:** novembertől folyamatosan
- **Madáretetés:** decembertől márciusig

Ezekről és további programjainkról részletes tájékoztatást talál a [www.kerekdomb.hu](http://www.kerekdomb.hu) oldalon.

Jelen lapszámunk színes, mellékletekkel bővített digitális változatát megtalálhatja honlapunkon, ha mobiltelefonjával leolvassa a következő kódot:



## **Kék Ég - A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa**

Felelős kiadó: Fernengel András, Szerkesztő: dr. Horváth Gyöngyi

E számunk szerzői: Kelle Virág, Hajós Béla, Fernengel András,  
Barna Zsolt, dr. Horváth Gyöngyi, Lantos Eszter, Jáger János.

Készült a Stil Art Bt. nyomdájában 4100 példányban

Az egyesület postacíme: 2045 Törökbálint, Felsővár u. 68.

Telefon: 23/331-546, e-mail: [info@kerekdomb.hu](mailto:info@kerekdomb.hu)